

מועד קיץ

Note: This exam has special instructions.
Answer the questions according to these instructions.

שים לב: בבחינה זו יש הנחיות מיוחדות.
יש לענות על השאלות על פי הנחיות אלה.

Tanach For Olim

תנ"ך לעולים חדשים

Instructions to examinees

הוראות לנבחן

א. Duration of exam: Two and a half hours

א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.

ב. Exam structure and breakdown of points:

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה:

This exam consists of three parts.

בשאלון זה שלושה פרקים.

Part One — (2×24) — 48 points

פרק ראשון — (24×2) — 48 נקודות

Part Two — (1×24) — 24 points

פרק שני — (24×1) — 24 נקודות

Part Two — (1×28) — 28 points

פרק שלישי — (28×1) — 28 נקודות

Total — 100 points

סה"כ — 100 נקודות

ג. Material that may be used during the exam:

ג. חומר עזר מותר בשימוש:

A full Hebrew Tanach, without any commentary or additions.

תנ"ך עברי שלם בלי פירושים ובלי תוספות.

You may use a translated Tanach.

מותר להשתמש בתנ"ך מתורגם.

You may use a Tanach with maps.

מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.

You may use a Hebrew-other language /
other language-Hebrew dictionary.

מותר להשתמש במילון לועזי-עברי / עברי-לועזי.

ד. Special instructions:

ד. הוראות מיוחדות:

(1) Do not copy the question, but do write the number
of the question you are answering.

(1) אל תעתיק את השאלה; כתוב את מספרה בלבד.

(2) Stay on topic. Pay attention to your handwriting,
spelling, and punctuation.

(2) התרכז ב**נושא**. שים לב לכתב, לכתיב ולפיסוק.

Note: In the passages from the Tanach, the name of God is
written as: 'ה'.

הערה: בקטעים מן התנ"ך השם המפורש בא בצורת ה'.

Write only in the answer booklet. Write "טיוטה" at the top of
each draft page.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש
טיוטה.

If you write draft material outside the answer booklet,
your exam may be disqualified.

כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת
הבחינה.

Good Luck!

בהצלחה!

Questions

Part One – Bereshit (48 points)

Answer two of the questions 1-3 (each question – 24 points).

For each question you choose, answer Item א, which is **required** (10 points), and either Item ב or Item ג (14 points).

1. Read **בראשית**, Chapter כ"ב, verses א'-י"ט.

Answer Item א (**required**).

- א. Read verses א'-ב' and verses י"ב-י"ג.

- (1) What test did God impose on Avraham? (5 points)
(2) According to these verses, did Avraham pass this test? Explain your answer. (5 points)

Answer either Item ב or Item ג.

- ב. Read verses ב'-ג' and verses י"ג-י"ד, and also **בראשית**, Chapter י"ח, verses ל"ב-ל"ג.

In your opinion, which of the two chapters describes stronger faith in God on the part of Avraham? Explain your answer, based on both texts.

- ג. Read verse ו', verse ח', and verse ט"ט.

- (1) Who are the people walking together in each of these verses? (7 points)
(2) According to some, these verses indicate that after the binding of Yitzhak [Akedah - העקדה], Avraham and Yitzhak were no longer in contact. Explain this opinion, and bring support for it from these verses. (7 points)

2. Read **בראשית**, Chapter כ"ח, verses ב'-כ"ב.

Answer Item א (**required**).

- א. Read verses ט"ו-ט"ז.

List two promises mentioned in these verses that God makes to Yaakov: one promise regarding his family and descendants, and one promise regarding Yaakov himself.

Answer either Item ב or Item ג.

- ב. (1) Read verses י"ב-י"ג.

These verses describe a connection between heaven and earth.

By what means is this connection created, and who initiates the connection? (7 points)

- (2) Read verses י"ז-י"ט.

According to some, Yaakov feels that a connection has been formed between himself and God as a result of the connection between heaven and earth.

Bring one proof from the text to support this opinion, and explain this proof. (7 points)

- ג. Read verse ט"ו and verses כ'-כ"ב.

- (1) Based on verses כ'-כ"ב, list two conditions mentioned in Yaakov's vow. (6 points)
(2) The vow implies that Yaakov doubts the promises that God gave him in verse ט"ו. Explain this statement, and bring support for it from the text. (8 points)

3. Read **בראשית**, Chapter מ"ד, verses י"ז-ל"ד, and **בראשית**, Chapter מ"ה, verses א'-ג'.

Answer Item א (required).

- א. Yehudah makes a long speech to Yosef, the ruler of Egypt, to make him retract his decision.

(1) What had Yosef decided, according to Chapter מ"ד, verse י"ז? (5 points)

(2) Explain how Yehudah's speech affected Yosef, according to Chapter מ"ה, verses א'-ג'. (5 points)

Answer either Item ב or Item ג.

- ב. Read Chapter מ"ד, verses א'-כ'.

(1) Explain two reasons for the special relationship between Yaakov and Binyamin, according to verses כ'-כ"ב. Base your answer on the text. (8 points)

(2) In his speech to Yosef, Yehudah describes the special relationship between Yaakov and Binyamin. What can we learn from this description about the way that Yehudah views the relationship between Yaakov and Binyamin? Explain your answer and base it on verses א'-כ'. (6 points)

- ג. Read Chapter מ"ד, verses ל'-ל"ד, and also **בראשית**, Chapter ל"ז, verses כ"ח-כ"ה.

Yehudah was concerned for Binyamin's welfare, according to Chapter מ"ד, but was not concerned for Yosef's welfare, according to Chapter ל"ז.

Explain this statement, and bring support for it from both chapters.

Part Two – Shemot (24 points)

Answer one of the questions 4-5.

For the question you choose, answer Item א, which is **required** (10 points), and either Item ב or Item ג (14 points).

4. Read **שמות**, Chapter י"ד, verses ט"ו-ל"א.

Answer Item א (**required**).

א. Read verses ט"ו-כ"ה.

- (1) According to these verses, whom does God protect and whom does He attack? (4 points)
- (2) Based on these verses, list one means of protection and one means of attack. (6 points)

Answer either Item ב or Item ג.

ב. Read verses ל"א-ל"ד.

- (1) Quote two sentences from these verses that testify to the force with which God struck Egypt, and explain each of these sentences. (8 points)
- (2) Note one effect that the attack on Egypt had on the Israelites, according to verses ל"א-ל"ד. (6 points)

ג. (1) Read verse י"ז and verse כ"ח.

Explain what moral difficulty might arise from God's actions as described in these verses. (8 points)

(2) Now read **שמות**, Chapter ג', verses ט'-ט"ז.

Explain how these verses might resolve this moral difficulty. Explain your answer. (6 points)

5. Read **שמות**, Chapter ל"ב, verses ח'-ז' and verses ט"ו-ל"ה.

Answer Item א (**required**).

- א. (1) List two actions that Moshe performed following the sin of the golden calf [חטא העגל], according to verses ט"ו-כ". Base your answer on the text. (6 points)
- (2) Explain one decision that God made following the sin of the golden calf, according to verses ל"ג-ל"ה. Base your answer on the text. (4 points)

Answer either Item ב or Item ג.

ב. Read verses ח'-ז' and verses ט"ו-ט"ז.

Some say that the breaking of the tablets [שבירת הלוחות] was an expression of Moshe's anger, and others say that the breaking of the tablets symbolizes breaking the covenant with God. Explain how these verses support each of these opinions.

ג. Read verses כ"א-כ"ד.

- (1) Based on verses כ"א-כ"ג, give one proof that Aharon blames the people for the sin, and one proof that he hints that Moshe is to blame for the sin. Explain each of your proofs. (8 points)
- (2) In verse כ"ד, it seems that Aharon is trying to downplay his responsibility for the sin. Explain this statement. (6 points)

Note: The exam continues on page 6.

Part Three – Chosen Topics (28 points)

Answer one of the questions 6-10.

For the question you choose, answer Item א, which is **required** (12 points), and either Item ב or Item ג (16 points).

The Return to Zion (שיבת ציון)

6. Read עזרא, Chapter ג.

א וַיָּגַע הַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי
וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעָרִים וַיֹּאסְפוּ הָעָם כָּאִישׁ אֶחָד אֶל-יְרוּשָׁלַם:
ב וַיָּקֶם יְשׁוּעַ בֶּן-יֹצָדָק וְאֶחָיו הַכֹּהֲנִים וְזָרְבָבֶל בֶּן-שָׁאֲלֻמְיָאֵל
וְאֶחָיו וַיִּבְנוּ אֶת-מִזְבֵּחַ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לְהַעֲלוֹת עָלָיו עֹלוֹת
ג כַּפְתֹּיב בַּתֹּרֶת מִשָּׁה אִישׁ-הָאֱלֹהִים: וַיִּבְנוּ הַמִּזְבֵּחַ עַל-
מְכוֹנָתוֹ כִּי בְּאִמָּה עָלִיהֶם מַעֲמֵי הָאֲרָצוֹת וַיַּעַל עָלָיו
ד עֹלוֹת לַיהוָה עֹלוֹת לְבָקָר וְלָעֶרֶב: וַיַּעֲשׂוּ אֶת-חֵג הַסִּבּוֹת
כַּפְתֹּיב וְעֹלֹת יוֹם בְּיוֹם בַּמִּסְפָּר כַּמִּשְׁפָּט דְּבַר-יוֹם בְּיוֹמוֹ:
ה וְאַחֲרֵי-כֵן עָלֹת תָּמִיד וְלֶחֱדָשִׁים וְלִכְל־מוֹעֲדֵי הַמִּקְדָּשִׁים
ו וְלִכְל מִתְנַדֵּב נִדְּבָה לַיהוָה: מִיוֹם אֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי
ז הִחֲלוּ לְהַעֲלוֹת עֹלוֹת לַיהוָה וְהִיבֵל לַיהוָה לֹא יָסָד: וַיִּתְּנוּ-
חֶסֶף לַחֲצִבִּים וְלֶחֱדָשִׁים וּמֵאֶכָל וּמִשְׁתָּה וּשְׁמֹן לְצִדְנִים
ט וּלְצִדִּים לְהָבִיא עֲצֵי אֲרָזִים מִן-הַלְּבָנוֹן אֲלֵים יִפּוֹא כְּרִשְׁיוֹן
כ כּוֹרֶשׁ מֶלֶךְ-פָּרְס עָלִיהֶם: וּבִשְׁנָה הַשְּׁנִית
לְבוֹאֵם אֶל-בֵּית הָאֱלֹהִים לִירוּשָׁלַם בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי הִחֲלוּ
זָרְבָבֶל בֶּן-שָׁאֲלֻמְיָאֵל וַיִּשׁוּעַ בֶּן-יֹצָדָק וּשְׂאָר אֶחֱיהֶם ו
הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וְכָל-הַבָּאִים מִהַשְּׁבִי יְרוּשָׁלַם וַיַּעֲמִידוּ אֶת-
הַלְוִיִּם מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעֲלָה לְנִצָּח עַל-מְלָאכַת בֵּית-
ט הַיהוָה: וַיַּעֲמִד יְשׁוּעַ בְּנִי וְאֶחָיו קְדַמְיָאֵל וּבְנֵי בְנֵי-הַיְּהוּדָה
כְּאֶחָד לְנִצָּח עַל-עֲשֵׂה הַמְּלָאכָה בְּבֵית הָאֱלֹהִים בְּנֵי חֲנָנִד
י בְּנֵיהֶם וְאֶחֱיהֶם הַלְוִיִּם: וַיִּסְדּוּ הַבָּנִים אֶת-הִיבֵל לַיהוָה וַיַּעֲמִידוּ
יב הַכֹּהֲנִים מִלְּבָשִׁים בַּחֲצִצְרוֹת וְהַלְוִיִּם בְּגִי-אֶסָף בְּמַעֲלֹתֵם
יג לְהַלֵּל אֶת-הַיהוָה עַל-יְדֵי דָוִד מֶלֶךְ-יִשְׂרָאֵל: וַיַּעֲנוּ בְּהַלֵּל
וּבְהוֹדֹת לַיהוָה כִּי טוֹב כִּי-לָעוֹלָם חֲסָדוֹ עַל-יִשְׂרָאֵל וְכָל-
הָעָם הִרְעוּ תְרוּעָה גְדוֹלָה בְּהַלֵּל לַיהוָה עַל הוֹסֵד בֵּית-
יד הַיהוָה: וְרַבִּים מִהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וְרָאשֵׁי הָאָבוֹת הִזְקִינִם אֲשֶׁר
ראו אֶת-הַבֵּית הָרָאשׁוֹן בִּיסָדוֹ זֶה הַבֵּית בְּעֵינֵיהֶם בָּכִים
יז בְּקוֹל גָּדוֹל וְרַבִּים בַּתְּרוּעָה בְּשִׂמְחָה לְהָרִים קוֹל: וְאִין הָעָם
מְבִירִים קוֹל תְּרוּעַת הַשִּׂמְחָה לְקוֹל בְּכִי הָעָם כִּי הָעָם
מְרִיעִים תְּרוּעָה גְדוֹלָה וְהַקוֹל נִשְׁמַע עַד-לְמַרְחֹק:

Answer Item א (required).

א. Read verses א'-ו'.

(1) List two actions that the returnees to Zion [שבי ציון] carried out.

What was the aim of these actions? (8 points)

(2) What was the historical-political event that enabled the returnees to Zion to carry out these actions, and in what (civil) year did it occur? (4 points)

Answer either Item ב or Item ג.

ב. Read verses ו'-י'.

According to these verses, the returnees to Zion were careful to follow traditional Jewish practices.

Bring three proofs from the verses to support this statement, and explain each of your proofs.

ג. Read verses י"ג-י"ח.

In these verses, the returnees to Zion express joy at the fulfillment of a dream, but also longing and distress for what has been lost.

(1) Which verse of the chapter expresses joy at the fulfillment of a dream, and which verse expresses distress at what has been lost? (10 points)

(2) With which of these emotions experienced by the returnees to Zion do you identify? Explain your answer. (6 points)

Prophet and Prophecy**7. Read ירמיה, Chapter כ"ו, verses ז'-כ"ד.**

וַיִּשְׁמְעוּ הַכֹּהֲנִים וְהַנְּבִיאִים וְכָל־הָעָם
אֶת־יְרֵמְיָהוּ מְדַבֵּר אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּבֵית ה' וַיְהִי
כְּכָלוֹת יְרֵמְיָהוּ לְדַבֵּר אֶת־כָּל־אֲשֶׁר־צִוָּה ה' לְדַבֵּר אֶל־כָּל־
הָעָם וַיִּתְּפֹשׂוּ אֹתוֹ הַכֹּהֲנִים וְהַנְּבִיאִים וְכָל־הָעָם לֵאמֹר מוֹת
תָּמוּת: מִדּוֹעַ נְבִיָּת בְּשֵׁם־ה' לֵאמֹר כְּשֶׁלוֹ יִהְיֶה הַבַּיִת הַזֶּה
וְהָעִיר הַזֹּאת תִּחְרַב מֵאִין יוֹשֵׁב וַיִּקְהַל כָּל־הָעָם אֶל־יְרֵמְיָהוּ
בְּבֵית ה' וַיִּשְׁמְעוּ וַיֹּדֶה אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיַּעֲלוּ
מִבֵּית־הַמֶּלֶךְ בֵּית ה' וַיֵּשְׁבוּ בִּפְתַח שַׁעַר־ה' הַחֲדָשׁ:
וַיֹּאמְרוּ הַכֹּהֲנִים וְהַנְּבִיאִים אֶל־הַשָּׂרִים וְאֶל־כָּל־הָעָם לֵאמֹר
מִשְׁפַּט־מוֹת לְאִישׁ הַזֶּה כִּי נָבֵא אֶל־הָעִיר הַזֹּאת כְּאֲשֶׁר
שָׁמַעְתֶּם בְּאָזְנֵיכֶם: וַיֹּאמֶר יְרֵמְיָהוּ אֶל־כָּל־הַשָּׂרִים וְאֶל־כָּל־
הָעָם לֵאמֹר ה' שְׁלַחְנִי לְהַנְבִּיאַ אֶל־הַבַּיִת הַזֶּה וְאֶל־הָעִיר
הַזֹּאת אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר שָׁמַעְתֶּם: וְעַתָּה הִיטִיבוּ
דְרִכֵּיכֶם וּמַעַלְלֵיכֶם וּשְׁמְעוּ בְּקוֹל ה' אֱלֹהֵיכֶם וַיִּנְחַם ה'
אֶל־הָרֹעָה אֲשֶׁר דִּבֶּר עֲלֵיכֶם: וְאֲנִי הֲנִי בִידְכֶם עֲשׂוּ־לִי כְּטוֹב
וְכִישׁוֹר בְּעֵינֵיכֶם: אֲךָ וַיִּדְעַ תְּדַעוּ כִּי אִם־מִמֶּתִּים אַתֶּם אֹתִי
כִּי־דָם נָקִי אַתֶּם נֹתְנִים עֲלֵיכֶם וְאֶל־הָעִיר הַזֹּאת וְאֶל־יֹשְׁבֶיהָ
כִּי בְּאֵמַת שְׁלַחְנִי ה' עֲלֵיכֶם לְדַבֵּר בְּאָזְנֵיכֶם אֶת־כָּל־
הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה: וַיֹּאמְרוּ הַשָּׂרִים וְכָל־הָעָם
אֶל־הַכֹּהֲנִים וְאֶל־הַנְּבִיאִים אֵין־לְאִישׁ הַזֶּה מִשְׁפַּט־מוֹת כִּי
בְּשֵׁם ה' אֱלֹהֵינוּ דִּבֶּר אֵלֵינוּ: וַיִּקְמוּ אַנְשִׁים מִזִּקְנֵי הָאָרֶץ
וַיֹּאמְרוּ אֶל־כָּל־קְהֵל הָעָם לֵאמֹר: מִיכִיָּה הַמִּזְמֹרֶשֶׁתִּי הִיָּה נָבֵא
בַּיָּמִי חֲזָקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה וַיֹּאמֶר אֶל־כָּל־עַם יְהוּדָה לֵאמֹר
כֹּה־אָמַר ה' עֲבָאוֹת צִוֹן שְׂדֵה תִּחְרַשׁ וִירוּשָׁלַם עֵיִים
תִּהְיֶה וְהָרַב הַבַּיִת לְבָמוֹת יַעַר: הַהֶמֶת הַמֶּתֶהוּ חֲזָקִיָּהוּ מֶלֶךְ־
יְהוּדָה וְכָל־יְהוּדָה הֲלֹא יֵרָא אֶת־ה' וַיַּחַל אֶת־פְּנֵי ה'

(Note: The passage continues on the next page.)

וַיִּנָּחֲם ה' אֶל־הָרַעָה אֲשֶׁר־דָּבַר עֲלֵיהֶם וַאֲנַחֲנוּ עֲשִׂים רָעָה
גְּדוֹלָה עַל־נַפְשׁוֹתֵינוּ: וְגַם־אִישׁ הָיָה מִתְנַבֵּא בִשְׁם ה'
אוֹרִיָּהוּ בֶן־שִׁמְעִיָּהוּ מִקְרִית הַיַּעְרִים וַיִּנָּבֵא עַל־הָעִיר הַזֹּאת
וְעַל־הָאָרֶץ הַזֹּאת כָּל־דְּבָרֵי יִרְמְיָהוּ: וַיִּשְׁמַע הַמֶּלֶךְ יְהוֹיָקִים
וְכָל־גְּבוּרָיו וְכָל־הַשָּׂרִים אֶת־דְּבָרָיו וַיִּבְקֹשׁ הַמֶּלֶךְ הַמִּיתוֹ
וַיִּשְׁמַע אוֹרִיָּהוּ וַיֵּרָא וַיִּבְרַח וַיָּבֹא מִצְרַיִם: וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ
יְהוֹיָקִים אֲנָשִׁים מִצְרַיִם אֶת־אַלְנָתָן בֶּן־עֲכָבוֹד וְאֲנָשִׁים אֲתוֹ
אֶל־מִצְרַיִם: וַיּוֹצִיאוּ אֶת־אוֹרִיָּהוּ מִמִּצְרַיִם וַיְבֹאֵהוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ
יְהוֹיָקִים וַיִּפְּחוּ בַּחֲרָב וַיִּשְׁלַח אֶת־נְבִלְתּוֹ אֶל־קְבָרֵי בְנֵי הָעַם:
אֲךָ יָד אַחִיקֶם בֶּן־שָׁפָן הִיתָה אֶת־יִרְמְיָהוּ לִבְלֹתִי תַת־אֹתוֹ
בִּיד־הָעַם לְהַמִּיתוֹ:

Answer Item א (required).

א. Read verses ז'-ט"ז.

In this passage, Yirmiyahu is being put on trial for his prophecies.

- (1) Who took him to court [התובעים]? (4 points)
- (2) What punishment do they demand, and what is their justification for this punishment? (8 points)

Answer either Item ב or Item ג.

ב. Read verses י"ב-ט"ו.

According to these verses, why did Yirmiyahu proclaim such harsh prophecies, and how could their fulfillment be prevented?

Explain your answer and bring support for it from the text.

ג. (1) Read verses ט"ז-י"ט.

Explain why the case of Michah could be used in favor of Yirmiyahu. (8 points)

(2) Read verses כ"ד-כ"ז.

Explain why the case of Uriyahu could be used against Yirmiyahu. (8 points)

Law and Society

8. Read דברים, Chapter י"ז, verses ח'-כ'.

ח כִּי יִפְלֹא מִמֶּךָ דְּבַר לַמִּשְׁפָּט בֵּין-דָּם וּלְדָם בֵּין-דִּין לְדִין וּבֵין
נָגַע לְנָגַע דְּבַר רִיבָת בִּשְׁעָרֶיךָ וְקִמַּת וְעֹלִית אֶל-הַמָּקוֹם
ט אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹהֶיךָ בּוֹ: וּבָאתָ אֶל-הַפְּהִינִים הַלְוִיִּם וְאֶל-
הַשֹּׁפֵט אֲשֶׁר יִהְיֶה בַיָּמִים הָהֵם וְדִרְשָׁתָּ וְהִגִּידוּ לְךָ אֵת דְּבַר
י הַמִּשְׁפָּט: וַעֲשִׂיתָ עֲלֵפִי הַדָּבָר אֲשֶׁר יִגִּידוּ לְךָ מִן-הַמָּקוֹם
הַהוּא אֲשֶׁר יִבְחַר ה' וְשִׁמְרָתָּ לַעֲשׂוֹת כְּכֹל אֲשֶׁר יֹדוּךָ:
יא עַל-פִּי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר יֹדוּךָ וְעַל-הַמִּשְׁפָּט אֲשֶׁר-יֹאמְרוּ לְךָ
תַּעֲשֶׂה לֹא תִסּוּר מִן-הַדָּבָר אֲשֶׁר-יִגִּידוּ לְךָ יָמִין וּשְׂמָאל:
יב וְהָאִישׁ אֲשֶׁר-יַעֲשֶׂה בְזוּזֹן לְבַלְתִּי שְׁמַע אֶל-הַכֹּהֵן הָעֹמֵד
לְשֵׁרֵת שֵׁם אֶת-ה' אֱלֹהֶיךָ אוֹ אֶל-הַשֹּׁפֵט וּמֵת הָאִישׁ הַהוּא
יג וּבַעֲרַת הָרַע מִיִּשְׂרָאֵל: וְכָל-הָעָם יִשְׁמְעוּ וִירָאוּ וְלֹא יִזְדוֹן
יד עוֹד: כִּי-תָבֹא אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ
נָתַן לְךָ וִירִשְׁתָּהּ וַיִּשְׁבְּתָהּ בָּהּ וְאָמַרְתָּ אֲשִׁימָה עָלַי מֶלֶךְ כְּכֹל-
טו הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבֹתַי: שׁוּם תָּשִׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ אֲשֶׁר יִבְחַר ה'
אֱלֹהֶיךָ בּוֹ מִקְרֹב אַחִיךָ תָּשִׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ לֹא תֹכֵל לָתֵת
טז עָלֶיךָ אִישׁ נָכְרִי אֲשֶׁר לֹא-אַחִיךָ הוּא: רַק לֹא-יִרְבֶּה-לוֹ סוֹסִים
וְלֹא-יָשִׁיב אֶת-הָעָם מִצְרִימָה לְמַעַן הַרְבּוֹת סוֹם וְה' אָמַר
יז לָכֵם לֹא תִסְפּוֹן לָשׁוּב בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה עוֹד: וְלֹא יִרְבֶּה-לוֹ נָשִׁים
יח וְלֹא יִסּוּר לִבּוֹ וְכֶסֶף וְזָהָב לֹא יִרְבֶּה-לוֹ מְאֹד: וְהָיָה כִּשְׁבָתוֹ
עַל פֶּסֶא מִמִּלְכָּתוֹ וְכָתַב לוֹ אֶת-מִשְׁנֵה הַתּוֹרָה הַזֹּאת עַל-
יט סֵפֶר מִלִּפְנֵי הַפְּהִינִים הַלְוִיִּם: וְהִיתָה עִמּוֹ וְקָרָא בּוֹ כָּל-יָמָיו
חִייו לְמַעַן יִלְמַד לִירְאֵה אֶת-ה' אֱלֹהָיו לְשִׁמּוֹר אֶת-כָּל-דְּבָרֵי
כ הַתּוֹרָה הַזֹּאת וְאֶת-הַחֻקִּים הָאֵלֶּה לַעֲשׂוֹתָם: לְבַלְתִּי רוּם לִבּוֹ
מֵאַחִיו וּלְבַלְתִּי סוּר מִן-הַמִּצְוָה יָמִין וּשְׂמָאוֹל לְמַעַן יֵאָרֶיךָ
יָמִים עַל-מִמְלַכְתּוֹ הוּא וּבָנָיו בְּקֶרֶב יִשְׂרָאֵל:

Answer Item א (required).

א. Read verses ח'-י"ג.

- (1) According to verse ח', who takes the case to the higher court, and why? (6 points)
- (2) What is the punishment imposed on a person who does not obey the ruling of the higher court? Give one reason for this punishment. (6 points)

(Note: The question continues on the next page.)

Answer either Item ב or Item ג.

ב. Read verses ח'-כ'.

- (1) What two institutions of government is the passage discussing? (6 points)
- (2) According to the text, which of these institutions has broader powers? Explain your answer and base it on the text. (10 points)

ג. Read verses י"ד-כ'.

- (1) The word "לא" is a leading word [מילה מנחה] that is repeated many times in these verses and highlights the intention of the law.
List two examples from these verses that support this statement, and explain how they highlight the intention of the law. (10 points)
- (2) Do you think that this intention is justified? Explain your answer. (6 points)

Tehillim

9. Read קכ"ח, תהלים, Chapter 9.

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֲשֶׁר לְיִרְאֵה ה' הַלֵּל בְּדַרְכָּיו: יִגִּיעַ בְּפִיךָ
כִּי תֹאכַל אֲשֶׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ: אֲשַׁתְּךָ וּבְגָדֶיךָ פָּרִיזָה בִּירְכָתִי בֵּיתְךָ
בְּנֶיךָ בְּשִׂתְלֵי זֵיתִים סָבִיב לְשַׁלְחָנְךָ: הִנֵּה כִּי־כֵן יְבָרֶךְ גִּבּוֹר יִרְאֵה
ה': יְבָרֶכְךָ ה' מִצִּיּוֹן וְדָאָה בְּטוֹב יְרוּשָׁלַם כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ:
וְדָאָה־בָנִים לְבְנֶיךָ שְׁלוֹם עַל־יִשְׂרָאֵל:

Answer Item א (required).

- א. List two characteristics of a happy person, according to this psalm. Base your answer on the text.

Answer either Item ב or Item ג.

- ב. (1) Read verse ה'.

Based on this verse, explain how the blessing given to the individual is also linked to the fate of the nation. (8 points)

- (2) Read verse ו'.

Based on this verse, explain how the general situation in the land of Israel affects the fate of the individual. (8 points)

- ג. Read verses י"ז-י"ט and also בראשית, Chapter ג', verses י"ז-י"ט.

- (1) Give one difference between the description of man's work on the land in בראשית, Chapter ג', verses י"ז-י"ט, and the description in תהלים, Chapter קכ"ח. Base your answer on the text. (8 points)

- (2) In your opinion, why is there a difference between these two passages in their description of man's work on the land? Explain your answer and base it on the text. (8 points)

Literature of Wisdom – Thoughts about Life [ספרות החוכמה – הרהורים על החיים]

10. Read **איוב**, Chapter **ל"ח**, verses **א'-כ"ו**.

וַיַּעַן ה' אֶת-אִיּוֹב
מִהַסְעָרָה וַיֹּאמֶר: מִי זֶה וּמַחְשִׁיב עֲצָה בְּמִלִּין בְּלִידְעָתִי: אֲדָר-
נָא כַּגֹּבֶר חֲלָצִיךָ וְאֶשְׁאַלְךָ וְהוֹדִיעַנִי: אֵיפֹה הִייתָ בִּיסְדֵי-
אָרֶץ הַגֹּד אֲסִידְעָתָ בִּינָה: מִי־שָׁם מִמְדִּיָּה כִי תִדַּע אוֹ מִי-
נָטָה עָלֶיךָ קוֹ: עַל-מָה אֲדַנְיָה הִטְבְּעוּ אוֹ מִי־יָדָה אֲבִן
פְּנֵתָה: בְּדֹר־יָחַד כּוֹכְבֵי בֶקֶר וַיִּדְּעוּ כָל-בְּנֵי אֱלֹהִים: וַיִּסַּךְ
בְּדִלְתַּיִם יָם בְּגִיחוֹ מִדְּחַם יֵצֵא: בְּשׁוּמֵי עֵנָן לִבְשׁוֹ וְעֶרְפֹּל
חֲתֹלָתוֹ: וְאִשְׁבַּד עָלָיו חֲקֵי וְאִשִּׁים בְּרִיחַ וּדְלָתִים: וַאֲמַר
עַד-פֹּה תָבוֹא וְלֹא תִסֹּף וּפֹאֲי־שִׁית בְּגֹאוֹן גְּלִיךָ: הַמִּימִינֶךָ
יִצְוֶיךָ בֶּקֶר יִדְעָתָה שָׁחַר מִקְמוֹ: לֵאחֹז בְּכַנְפוֹת הָאָרֶץ
וַיִּנְעֲרוּ רִשְׁעִים מִמֶּנָּה: תִּתְהַפֵּךְ כַּחֲמֹר חֹתָם וַיִּתְּעֲבוּ כִּמּוֹ
לְבוֹשׁ: וַיִּמְנַע מִרְשָׁעִים אוֹרָם וַיִּזְרַע רָמָה תִּשְׁבֵּר: הַבָּאֵת
עַד-נִבְכִּי־יִם וּבַחֲקֹר תִּהְיֶה הַתְּהַלְכָתָּה: הִגְלּוּ לָךְ שְׁעֵרֵי-
מוֹת וּשְׁעֵרֵי צִלְמוֹת תִּרְאֶה: הַתְּבַנְנָתָ עַד-רַחֲבֵי-אָרֶץ הַגֹּד
אֲסִידְעָתָ כֻּלָּה: אִי־זָה הַדֶּרֶךְ יִשְׁכֵּן-אוֹר וְחֹשֶׁךְ אִי־זָה
מִקְמוֹ: כִּי תִקְחֵנוּ אֶל-גְּבוּלוֹ וְכִי תִבִּין נְתִיבוֹת בֵּיתִי: יִדְעָתָ
כִּי־אֲנִי תוֹלֵד וּמִסְפֵּר יָמֶיךָ רַבִּים: הַבָּאֵת אֶל-אֲצֻרוֹת שְׁלֵג
וְאוֹצְרוֹת בָּרָד תִּרְאֶה: אֲשֶׁר-חֲשַׁכְתִּי לְעֵת-צָר לְיוֹם קָדָב
וּמִלְחָמָה: אִי־זָה הַדֶּרֶךְ יַחְלֹק אוֹר וַיַּץ קָדִים עַל־אָרֶץ:
כִּי־פִלַג לִשְׁטֹף תַּעֲלֶה וְדֶרֶךְ לַחֲזוֹי קִלּוֹת: לְהַמְטִיר עַל־אָרֶץ
לֹא-אִישׁ מוֹדֵב לֹא-אָדָם בּוֹ:

Answer **Item א** (required).

א. Read verses **א'-ו'**.

- (1) Give one proof from verse **ב'** or from verses **ד'-ו'** of God's criticism of Iyov, and explain it. (8 points)
- (2) In verses **א'-ו'**, does Iyov receive a satisfactory response to his complaints? Explain your answer and base it on the text. (4 points)

Answer either Item **ב** or Item **ג**.

ב. Read verses **ז'-ט"א**.

Some say that in these verses, through the description of how the sea is limited, God is hinting to Iyov that man's abilities are limited.

Give one example taken from the description of the sea that hints to the fact that man is limited, and explain this example.

ג. Read verse **כ"ו**.

- (1) Based on verse **כ"ו**, explain what God is saying to Iyov about man's place in the world. (8 points)
- (2) Explain how this message could be a response to Iyov's complaints against God. (8 points)

Good Luck!

בהצלחה!